

S prazgodovinskimi triki nad sodobno krizo

O vrtilkih in balkonskih zasaditvah, o recikliranju oblačil in drugih rečeh, ki nam prihranijo denar, lahko marsikje preberemo, slišimo in vidimo, marsičesa pa se lahko naučimo tudi od najboljše učiteljice - zgodovine. Za pokušino se obrnimo kar v mlajšo kameno dobo.

Kolišče je bilo obdano s palisadami.

Eden naših vodnikov bo gospod Uhldi. Živi v prazgodovinskem kolišču sredi nemškega Bodenskega jezera, od lanskega leta vpisanega v svetovno kulturno dediščino Unesca. Ne, prav nič vas ne vlečem za nos! Maskota Uhldi v tem imenitno obnovljenem prazgodovinskem kolišču vsak dan znova oživi in obiskovalce poučuje o minulih časih. Recimo o obdobju, ko so naši predniki poznali le kamnito orodje. Ko so ogenj prižigali s kresilno gobo in drevje sekali s kamnito sekuro. Pa so vseeno preživeli in menda so bili celo bolj srečni in sproščeni kot smo sodobniki.

Brez parketa in terakote

V močvirju ob naselju Unteruhldingen, razpotegnjenem ob brežini Bodenskega jezera, nedaleč od Konstanze, so po fantastičnih naključnih najdbah leta 1922 začeli arheološka izkopavanja. Čeprav je od takrat preteklo častitljivih devetdeset let, raziskav še ni konec, saj na svetlo neprestano prihajajo novi pomembni artefakti. V vsem tem času so prizadevni zagnanci brez sodobne tehnologije, na "prazgodovinski način" obnovili triindvajset lesenih, s slamo kritih kolib na kolišču in jim vdihnili življenje iz obdobja mlajše kamene dobe - neolitika, bakrene in bronaste dobe. Vsaka kočja pripoveduje lastno zgodbo o življenju tedanjih dni. Recimo o nekdanji vzgoji, ko so starši in tudi drugi starejši brez slabe vesti pretepli neubogljivega otročaja, da je temu nemudoma postalo jasno, kaj sme in česa ne.

A pustimo vzgojo ob strani. Kaj mislite, koliko časa je potreboval povprečen moški (o ženski emancipaciji takrat ni bilo niti duha niti sluha) v neolitiku, da je s kamnito sekirico posekal dvanajst centimetrov debelo drevo? Borih osem minut! Pa naj kdo reče, kako zelo smo napredovali z električnimi žagami ... Si je pa moral lastnik iste sekirice vzeti kar dva cela dneva za ostrenje rezila. Saj časa je imel na pretek! V službo mu ni bilo treba hoditi in tudi za kosilo je poskrbela žena. Seveda za to ni potrebovala niti beliča. Namesto v trgovino je moža poslala na lov v bližnji gozd ali pa ribarit na jezero. Medtem je sama s kresilno gobo zanetila ogenj, da se je dim vil iz kolibe po naravnem dimniku skozi svisl, kjer so hranili zaloge živeža in staro ropotijo. Na podstrešje so se povzpeli po obdelanem hlodu, v katerega so poprej priročno izdoblili stopnice. Za mizo je bil večji hlod ali kamnita plošča, za stole pa manjša, zadnji plati prilagojena debela. Posteljni okvir so sestavili iz štirih tankih debel ali iz debelejših vej, povezanih z vrbovimi šibami in kasneje tudi z laneno vrvjo, vmes so položili nekaj desk, vse skupaj prekrili z medvedjim ali merjaščevim kožuhom in ležišče je bilo pripravljeno. Ko se je staro krzno usmradilo, so ga zavrgli in se odeli v primerno posušeno in ustrojeno kožo nove lovske trofeje.

Obuvala so si naredili iz nape, krzna in kasneje tudi iz lanenih krp, prav tako pasove, za izdelavo okrasnih verižic in zapestnic pa so uporabili školjčne lupine, kamenčke in druge naravne materiale, najdene v bližnji in daljni okolici. Niso si belili las s kvaliteto, ceno in barvo različnih parketov in terakote. Zadostovala so jim zbita glinasta tla, morebiti obložena s kakšno živalsko kožo. Namesto indukcijskega štedilnika so imeli odprto kurišče, namesto modernega kuhinjskega pohištva nekaj lesenih polic, rogovje pa je bilo idealno za obešanje oblačil in drugega. Posodo so ženske pomile kar v jezerski vodi, kjer so se tudi umivali, če so si zaželeli intimne čistoče. Oblačila so si izdelovali predvsem iz živalskih kožuhov in kož, kasneje pa tudi iz lanenih vlaken, ki so jih seveda sami spredli, stkali in tudi pobarvali z naravnimi barvili. Ko so udomačili še živali, so sploh postali povsem samozadostni in neodvisni. A le v širši skupnosti, saj individualizem tedaj ni bil možen. Vsekakor je bilo vse skupaj veliko bolj naravno kot danes in tudi mnogo bolj preprosto, nikakor pa ne idilično, kot se morda zazdi na prvi pogled, pravijo strokovnjaki. Povprečen moški je v višino meril komaj 1,4 metra in čokatosi navkljub je njegova telesna teža redko preseгла petdeset kilogramov, povprečna življenjska doba pa je znašala komaj dobrih dvajset let.

Luknja v kamen -

mačji kašelji!

Vsak odrasel kamenodobni moški, ki je kaj dal nase, si je moral sam izdelati potrebno orodje in orožje. Eno bolj zamudnih del je bilo luknjanje. Prav luknja ali luknjica je namreč kos kremenca ali granita iz navadnega kamna preoblikovala v orodje, orožje ali nakit. Kako so v tako trdno kamnino v času, ko še niso poznali kovin, izvrtali luknjo brez električnega ali ročnega kovinskega vrtalnika? Zelo preprosto. Dovolj je bil par marljivih rok, kakšnih dvajset centimetrov dolga bambusova palica, ravno prav droben kremenčev pesek in skoraj neskončno potrpežljiva vztrajnost. Za perforacijo kamna, iz katerega bo nastalo kultno kombinirano orodje sekire s kladivom, je bil potreben najmanj cel dan nepretrganega sukanja bambusove palice, napolnjene s kremenčevim peskom. Tako vsaj kažejo ugotovitve arheologov, ki so se sami preizkusili v tej tehniki.

Ker iz najzgodnejšega obdobja človekove zgodovine ni pisnih virov, si je pogosto potrebno pomagati z zdravim "kmečkim načinom" razmišljanja, pravi Helga Nölte iz Pfahlbaumuseuma, ki pozna odgovore na številna vprašanja obiskovalcev.

Kako so naši predniki živeli pred šest tisoč leti, je le eno izmed vprašanj, na katera pogosto odgovarja tudi srednješolcem, ki jih učitelji pripeljejo na enodnevni izlet v Unteruhldingen, da se v muzeju pod milim nebom preizkusijo v izdelavi orodja, orožja, okrasja, pri kuhanju in okušanju kamenodobne juhe ter pri obdelavi polja. Naključje je hotelo, da smo se sredi tega kolišča srečali z učenci razreda ljubljanske škofijske gimnazije, potujočim med sosednjo Švico in Liechtensteinom, kar dokazuje, kako razgledani postajajo nekateri dijaki iz naše države. Helga pa je za povrh povedala, da se najdejo tudi navdušenci, ki po dva meseca povsem kamenodobno živijo v eni izmed kolib. V juliju in avgustu si je tako dogodivščino priredilo trinajst ljudi in o tem so posneli celo film.

Ogledujemo si kolibo za kolibo. V ribičevi je posnetek domovanja tipične ribiške družine iz leta 3500 pred Kristusom, zato nas na stenah pričkajo harpune, lično zložene po velikosti, v kotu pa več iz bičevja izdelanih kletk različnih dimenzij. Zakaj so se v neolitiku odločali za življenje na jezeru in ne raje na kopnem? Znanstveniki menijo, da je bilo v tistem obdobju še najvarneje živeti na primerno utrjenem kolišču, kajti takratni pragozdovi so bili polni nevarnih živali, tudi zveri vseh vrst. Tudi človeškega sovražnika si, primerno odmaknjen od kopnega, prej opazil s kolišča in se lažje pripravil na obrambo. Sicer pa na podoben način še dandanes živijo nekatere skupnosti v jugovzhodni Aziji, centralni Ameriki in v zahodni Afriki.

Kristina Menih

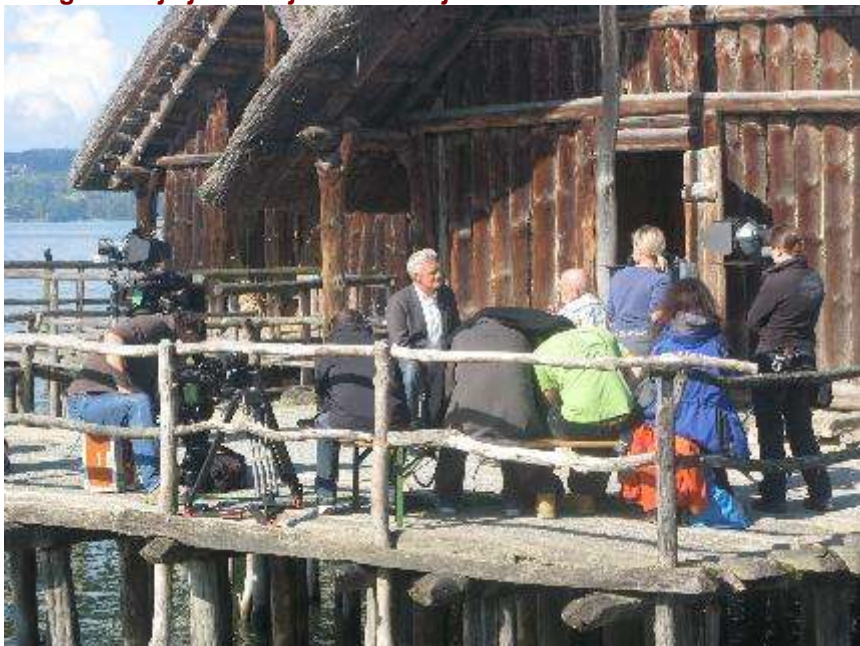

Gospod" Uhldi je veliko višji kot so bili koliščarji.

Fotografiranje je dovoljeno le zunaj.

Kolišče pogosto uporabijo tudi za filmsko kuliso.

To povezavo uporabite, kadar želite vključiti povezavo do članka na svojem blogu, forumu ali drugih spletnih straneh.